

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 14493/2023
14.06.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Гордане Комненић, председника већа, Марије Терзић, Зорана Хацића, Мирјане Андријашевић и Весне Субић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Владимир Путник, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Привредни суд у Београду, коју заступа Државно правобранилаштво, Београд, ради накнади штете, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж рр 19/23 од 29.03.2023. године, у седници одржаној 14.06.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж рр 19/23 од 29.03.2023. године.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж рр 19/23 од 29.03.2023. године и пресуда Првог основног суда у Београду П рр1 409/21 од 06.04.2022. године, исправљена решењем истог суда П рр1 409/21 од 08.02.2023. године, тако што **СЕ ОДБИЈА**, као неоснован, тужбени захтев тужиоца, којим је тражио да суд тужену обавезе да му због повреде права на суђење у разумном року, на име накнаде имовинске штете, исплати износ од 799.474,40 динара, са законском затезном каматом од 14.10.2019. године, па до исплате и **ОДБИЈА** захтев тужиоца за накнаду трошкова парничног поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилац да туженој накнади трошкове целог поступка од 51.750,00 динара, у року од 15 дана од дана пријема преписа пресуде.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П рр1 409/21 од 06.04.2022. године, која је исправљена решењем истог суда П рр1 409/21 од 08.02.2023. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиоца, па је обавезана тужена да му на име накнаде материјалне штете због повреде права на суђење у разумном року исплати износ од 799.474,40 динара, са законском затезном каматом почев од 14.10.2019. године, па до исплате. Ставом другим изреке, тужена је обавезана да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 128.250,00 динара, са законском затезном каматом од извршности до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж рр 19/23 од 29.03.2023. године, одбијена је као неоснована жалба тужене и потврђена пресуда Првог основног суда у Београду П рр1 409/21 од 06.04.2022. године, исправљена решењем истог суда П рр1 409/21 од 08.02.2023. године. Ставом другим изреке, одбијени су захтеви тужиоца и тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужена је изјавила благовремену ревизију, због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права, са предлогом да се о ревизији одлучи као о изузетно дозвољеној, у смислу одредбе члана 404. Закона о парничном поступку, ради уједначавања судске праксе.

Одредбом члана 404. став 1. Закона о парничном поступку - ЗПП („Службени гласник РС“ бр. 72/11 ... 18/20), прописано је да је ревизија изузетно дозвољена због погрешне примене материјалног права и против другостепене пресуде која се не би могла побијати ревизијом, ако је по оцени Врховног касационог суда потребно да се размотре правна питања од општег интереса или правна питања у интересу равноправности грађана, ради уједначавања судске праксе, као и ако је потребно ново тумачење права (посебна ревизија).

По оцени Врховног суда, у конкретном случају је потребно уједначавање судске праксе о одговорности Републике Србије за накнаду имовинске штете због повреде права на суђење у разумном року, услед неизвршења правноснажних судских одлука у поступку стечаја вођеним над стечајним дужником који није у већинском власништву друштвеног или државног капитала.

Из тих разлога, Врховни суд је одлуку као у ставу првом изреке донео применом одредбе члана 404. став 2. Закона о парничном поступку.

Врховни суд је испитао побијану пресуду, применом одредбе члана 408. Закона о парничном поступку и члана 92. Закона о уређењу судова ("Службени гласник РС", бр. 116/08...87/18), па је утврдио да је ревизија тужене основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју Врховни суд пази по службеној дужности, а ревизијом тужене се не указује на неку другу битну повреду прописану одредбом члана 407. став 1. тачке 2. и 3. истог закона.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиоцу је правноснажним решењем Привредног суда у Београду Р4 Ст 918/18 од 18.06.2018. године, утврђена повреда права на суђење у разумном року у стечајном поступку вођеним над стечајним дужником – његовим послодавцем "Индустријом котрљајућих лежајева" (ИКЛ) а.д., решењем истог суда Ст 4155/2010 од 22.10.2010. године. Тужилац је благовремено поднео пријаву потраживања на име неисплаћених зарада за период од 01.08.2001. године до 24.08.2008. године, па му је признато потраживање у износу од 799.474,40 динара које је сврстано у трећи исплатни ред и није исплаћено. Према извештају Централног регистра Депо и клиринг хартија од вредности, стечајни дужник - предузеће "Индустријом котрљајућих лежајева", је са већинским друштвеним капиталом пословало до 28.12.1999. године, када је приватизовано на основу Закона о својинској трансформацији, тако што је поступак својинске трансформације окончан решењем Министарства привреде од 15.11.2001.

године, па је држави, у периоду када је ИКЛ био организовано као акционарско друштво припадало 41,5% од укупног броја акција које су продате на берзи 29.07.2005. године. На дан отварања стечајног поступка над ИКЛ – ом а.д. Београд, 22.10.2010. године, у власништву акцијског фонда је било 16.274 акција што представља 0,55% од укупног броја акција. Решењем Владе Републике Србије од 07.02.2002. године, објављеним у "Службеним гласником РС", бр. 7/01 од 11.02.2002. године, на основу члана 3. и 3а Уредбе о престанку важења Уредбе о обавезној производњи одређених производа, суспендовани су сви органи ДД ИКЛ Београд, па је Влада именовала одбор који ће обављати функцију суспендованих органа управљања и вршиоца дужности директора који ће обављати функцију суспендованог пословног органа. Одлуком Уставног суда Ју 206/00 од 25.03.2009. године, утврђено је да Закон о мерама за отклањање и ублажавање последица примене санкција међународних организација није у сагласности са Уставом.

Код овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су тужбени захтев тужиоца усвојили применом одредбе члана 3, 4, 22. став 2, 31. и 32. Закона о заштити права на суђење у разумном року у вези одредби члана 21. став 1, члана 32. и 58. став 1. Устава Републике Србије, јер су закључили да је у конкретном случају, послодавац тужиоца, без обзира на структуру капитала, био институционално завијан од државе и да се због тога немогућност наплате признатог потраживања из радног односа из стечајне масе предузећа може да доведе у везу са контролом државе над тужиоцевим послодавцем и утврђеном повредом права на суђење у разумном року, тим пре што се мешање у привредно пословање, преко постављених органа управљања, засновано на прописима који су, пре отварања стечаја, одлуком Уставног суда оглашени неуставним.

По оцени Врховног суда, нижестепени судови су погрешно применили материјално право.

Одредбом члана 31. став 1. Закона о заштити права на суђење у разумном року („Службени гласник РС“, бр. 40/2015), прописано је да странка може да поднесе тужбу против Републике Србије за накнаду имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року у року од једне године од дана када је стекла право на правично задовољење. Одговорност Републике Србије за имовинску штету изазвану повредом права на суђење у разумном року је објективно (став 3).

Република Србија одговара за материјалну штету насталу због потпуног или делимичног неизвршења правноснажних и извршних судских одлука, односно у стечају утврђених потраживања запослених из радног односа која су, без њихове кривице, остала неизвршена и у поступку стечаја вођени над стечајним дужником за већинским друштвеним или државним капиталом, уз услов да је претходно утврђена повреда права на суђење у разумном року на основу Закључка усвојеног на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда одржаној 02.11.2018. године.

У конкретном случају, тужиоцу је правноснажним решењем Привредног суда у Београду Р4 Ст 2183/18 од 30.10.2018. године, утврђена повреда права на суђење у разумном року у предмету Привредног суда у Београду Ст 4155/2010, а тај стечајни поступак је отворен решењем Привредног суда у Београду Ст 4155/10 од 22.10.2010. године, над предузећем „Индустрија котрљајућих лежајева“ а.д. Београд, које је, у том моменту, било у већинском приватном капиталу, са уделом државе од 0,55% укупног броја акција. Одговорност Републике Србије за материјалну штету која је за извршно

повериоца настала услед немогућности наплате његовог потраживања које је било утврђено правноснажном одлуком суда било признато у стечајном поступку, постоји када је извршни дужник предузеће са већинским друштвеним или државним капиталом због тога што је Република Србија, донетим законима и њиховим изменама и допунама, континуирано вршила продужење утврђених рокова за приватизацију, што је објективно онемогућило благовремено и делотворно намирење потраживања према субјекту приватизације са већинским друштвеним и државним капиталом. Тако је први Закон о приватизацији, односно Закон о својинској трансформацији („Службени гласник РС“, бр. 32/97), у више наврата мењан, а одредбом члана 20ж став 1. Закона о приватизацији („Службени гласник РС“, бр. 123/2007) је прописано да се од дана доношења одлуке о реструктурирању до дана доношења одлуке о окончању реструктурирања не може против субјекта приватизације, односно над његовом имовином, одредити или спровести принудно извршење, нити било која мера поступка извршења ради намирења потраживања. Због тога што је законским решењем објективно онемогућила извршење судских одлука којима су запосленима била призната и досуђена потраживања из радног односа према послодавцу са већинским друштвеним, односно државним капиталом, Република Србија је објективно одговорна за штету коју су они претрпели. Међутим, овде то није случај, пошто је ИКЛ располагао већинским друштвеним капиталом до 28.12.1999. године, а након тога је поступак својинске трансформације – приватизације, окончан решењем надлежног министарства од 15.11.2001. године. Потраживање тужиоца датира из периода од 01.08.2001. до 24.08.2008. године, када за обављени рад у фабрици није примао зараду, а у том периоду је држава имала мањински удео у капиталу друштва од 41,50%. Не постоји узрочно-последична веза између деловања Републике Србије, у смислу донетих закона којима су продужавани утврђени рокови за приватизацију и онемогућавање извршења судских одлука ради намирења потраживања у односу на субјект приватизације, пошто се они не односе на стечајног дужника – послодавца тужиоца, који је приватизован пре измене Закона о приватизацији. Предузимање мера за отклањање и ублажавање санкција међународних организација није било од утицаја на власничку структуру ИКЛ-а у смислу институционалне зависности предузећа од државе. Због тога је тужбени захтев тужиоца неоснован.

Из изложених разлога, Врховни суд је одлуку као у ставу другом изреке донео применом одредбе члана 416. став 1. Закона о парничном поступку.

Одлуку о трошковима целог поступка, Врховни суд је донео применом одредбе члана 165. став 2. Закона о парничном поступку. Туженој су признати трошкови које је имала ради вођења ове парнице, на име ангажовања свог правобранилаштва за састав одговора на тужбу од 11.250,00 динара, жалбу од 18.000,00 динара и ревизију од 22.500,00 динара, према опредељеном захтеву тужене, на основу одредбе члана 153. став 1, 154. и 162. Закона о парничном поступку, применом важеће Адвокатске тарифе.

Из тог разлога, Врховни суд је одлучио као у ставу трећем изреке.

**Председник већа - судија
Гордана Комненић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић